

Zij die gaan

Ingar Johnsrud bij Boekerij:

Zij die gaan
Zij die volgen
Zij die doden

Ingar Johnsrud

ZIJ DIE GAAN

DEEL 2 VAN DE *BROEDERSCHAP*-TRILOGIE

Voor deze uitgave ontving de uitgever subsidie van Norla

Eerste druk 2017

Tweede druk 2019

ISBN 978-90-225-8548-1

ISBN 978-94-023-0901-0 (e-book)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *Kalypso*

Oorspronkelijke uitgever: Aschehoug, Oslo

Vertaling: Annelies de Vroom

Omslagontwerp: Wil Immink Design, naar een idee van BüroSüd.de

Omslagbeeld: Mark Owen | Trevillion Images

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2016 Ingar Johnsrud

© 2017 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Published by agreement with Solomonsson Agency

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Every time a new treatment or vaccine came to light somewhere, we were back in our labs, trying to figure out how to overcome its effects.

Ken Alibek, voormalig onderdirecteur van het geheime biologische-wapenprogramma Biopreparat van de Sovjet-Unie, in zijn boek *Biohazard* (Dell Publishing, 1999).

DEEL 1

1

Oslo, acht jaar eerder

Het gebeurt elke zomer. Een tropische hitte daalt een paar dagen neer op het land en de lucht gaat trillen. Het asfalt zweet olie, de tram stinkt naar lichamen en de Noren vergeten waar ze wonen en vervloeken de warmte.

De wintertijd vereffent de rekening.

Het was zo koud dat het leer van de uniformjas kraakte toen Fredrik Beier zijn arm optilde om op de deur te kloppen.

Voor de ramen van het gele houten huis in Galgeberg, gebouwd in de tijd dat de stad nog Kristiania heette en de straten nog open riolen waren, hingen flinke gordijnen die ervoor zorgden dat je niet naar binnen kon kijken. Uit de schoorsteen kwam rook. Het geschreeuw was een half uur geleden gestopt, hadden de burens verklaard.

De politieman wierp een blik over zijn schouder. Zijn collega, Andreas Figueras, stond achter hem. Fredrik Beier voelde de koude bril op zijn neus en de ijsklonten in zijn snor smolten toen hij met zijn tong naar een mondhoek ging. Het was een woning uit de sector sociale woningbouw en de bewoners waren een Russische vrouw en haar zoon. De man voor wie ze waren gevlucht was de vader van de jongen. Hij was farmaceut en zijn naam luidde Peder Rasmussen.

Geen naam die je bijbleef.

Het jongetje dat opendeed leek nog niet de leerplichtige leeftijd

te hebben, maar Fredrik wist dat hij acht jaar oud was. Toen Fredrik zijn hoofd optilde om in de gang te kijken sloeg een warme damp hem tegemoet.

Andreas zag op dat moment kennelijk de vage gedaante in de deuropening van de kinderkamer staan. Ook zag hij dat de man zijn revolver had opgetild en dat er donkere bloedvlekken op zijn overhemd zaten. De damp kwam uit de douche. Maar Fredrik zag niets. Zijn brillenglazen raakten beslagen en toen hij zijn handen naar zijn gezicht bracht, greep een sterke vuist hem bij zijn revers en trok hem verder de gang in. Andreas' tastende hand op zijn schouder verdween en de klap met de revolver tegen zijn hoofd deed Fredrik op zijn knieën zakken.

Er viel een deur dicht, hij hoorde de piepende, angstige ademhaling van de jongen voordat de muren op hem afkwamen.

Vocht. Een klam vlies over zijn hoofd, hals en rug. Strakgetrokken. Zijn voeten in de gevoerde winterlaarzen waren drijfmat. Hij hapte naar adem, maar zoog slechts de donkere stof zijn mond in. De kledingzak was over zijn hoofd getrokken en hij werd bevangen door claustrofobie. Hij probeerde zich af te zetten, maar zijn voeten waren stevig bij elkaar gebonden en zijn vuisten waren achter zijn rug aan elkaar getapet. De harde vezels van het tapijt prikten tegen zijn vingers. Hij strekte zich, kronkelde en trok zijn rug in een boog, hij verloor bijna het bewustzijn, maar zag kans bij zijn positieven te blijven, de rode bliksemflitsen voor zijn ogen te negeren, langzaam te tellen, rustig in en uit te ademen. In en uit. Te wachten.

De kolf moest hem geraakt hebben rond de haargrens want daar kwamen de krachtigste flitsen vandaan. Terwijl hij tot rust kwam, nam de pijn eerst heftig toe om daarna de greep op zijn schedel los te laten. Zijn longen vulden zich met lucht, hij kreeg controle over zijn ademhaling, controle over zijn lichaam, controle over zijn geest. Zijn hart ging rustiger kloppen.

Fredrik luisterde. Een ziekelijk vrolijk geneurie en het geluid van douchestralen op geëmailleerd staal. Hij herkende het deuntje. De matroos. *'I'm Popeye the Sailor Man, I'm Popeye the Sailor Man. Hmm, mmm, mmm, hmmm. I'm Popeye the Sailor Man. Tuut, tuut!'*

Hij begreep dat hij in de gang lag en dat de aanvaller bezig was in de badkamer. Zijn polsen waren kleverig en hij verstijfde een ogenblik. Was hij gesneden met een mes? Toen begreep hij het. Tijdens de worsteling had hij zijn spieren gespannen en de tape zat nu losser. De waterdamp had gereageerd met de lijm, waardoor die minder goed plakte en de tape losser zat. Voorzichtig begon hij zijn vuisten tegen elkaar te wrijven.

‘Papa? Ik geloof dat ze nu komen.’

Het heldere stemmetje kwam van de andere kant van de gang. De jongen moest bij de deur staan.

‘Tuut, tuut,’ bromde de mannenstem. ‘Ga daar weg.’

Fredrik registreerde gestamp op de vloer en hij werd in zithouding gezet. De man plaatste aan weerszijden van Fredrik een voet, de zak werd van zijn hoofd getrokken en hij had moeite om langs de bloeddruppels op zijn brillenglazen te kijken.

Mijn god.

Farmaceut Peder Rasmussen was ouder dan hij. Hij had een krachtig postuur en stevige spierbundels die over zijn schouders naar zijn nek liepen. Hij had zijn overhemd uitgetrokken en op zijn borst zaten bloedvlekken. Hij ging op Fredriks dijen zitten. Donker haar dat stijf stond van de gel en hij loenste. Er liep bloed tussen de voortanden en de hoektand. Hij moest zijn kaken zo hard op elkaar hebben geklemd dat de wortels van een tand het hadden begeven. Hij hield Fredriks overhemdkraag met zijn ene hand in een wurggreep terwijl hij met de andere hand met de revolver zwaaide.

Fredrik zat met zijn rug naar de voordeur, maar hij begreep dat er activiteit was achter de gordijnen want de blik van Rasmussen schoot heen en weer.

‘Ik jaag een kogel door de kop van dit zwijn!’ schreeuwde hij. ‘Als jullie de deur openen dan schiet ik zijn kop eraf!’

De loop werd tegen zijn hoofd gedrukt. De geur van zweet, zware ademhaling en pepermint. Voor het eerst zag Fredrik zijn woedende blik. In die ogen zocht hij naar de intellectuele academicus die Peder Rasmussen volgens zeggen moest zijn. Daar was geen spoor van te vinden. Slechts waanzin.

De punt van Rasmussens tong ging naar het bloed in zijn mond en een roze waas bedekte de hoektand. Hij proefde de smaak voor hij siste: ‘Ik meen het. Je hersenen zullen verdomme over die klootzakken spatten als ze niet maken dat ze wegkomen.’

‘Papa... zijn handen...’

‘Peder Rasmussen!’ schreeuwde een stem van buiten. ‘Peder Rasmussen!’

Een fractie van een seconde aarzelde hij. Nu was het moment. God mocht weten wat die gek zou doen als hij ontdekte dat Fredrik kans had gezien zijn handen te bevrijden. Met alle kracht die in hem was haalde hij uit naar de revolverhand. Hij trof de pols en het wapen sloeg tegen de muur. Fredrik greep de duivel bij zijn hoofd en trok hem naar zich toe.

‘Nu!’ schreeuwde hij. ‘Hij is onbewapend. Kom nu!’

Het voorhoofd van de man trof Fredrik boven zijn neus, bloed spatte alle kanten op, maar Fredrik hield hem vast. Hij hapte met zijn tanden op zoek naar huid, sloeg met een vuist tegen het oor van de man, zocht zijn strottenhoofd en beet toe. Bloedsmaak.

Het kabaal van de stormram die de deur openbrak leek van ver te komen. Maar de stem niet. Niet dat iele, angstige jongensstemmetje.

‘Stop. Ik schiet.’

De luchtverplaatsing kwam niet van buiten, er ontsnapte lucht uit zijn buik. De greep van Fredrik rond de keel van Rasmussen verslapte. Zijn mond zakte open. Fredrik draaide zijn hoofd en spugde bloed uit. De gek lag op hem en staarde naar iets.

Tussen hen en de voordeur stond de jongen op wankelende benen. Hij had zijn armen uitgestoken en zijn voeten tegen elkaar gezet. Krijt witte vuistjes rond de revolver. In de deuropening stonden drie mannen van de mobiele eenheid. In het zwart geklede, gemaskeerde mannen met hun wapens in de aanslag. Andreas was er ook, zijn uniformjas puilde over het kogelvrije vest.

‘We stoppen,’ zei een van de mannen rustig. Onvoorstelbaar rustig. ‘We trekken ons terug, jongen. Schiet niet. Kalm maar. We zullen jullie niets doen.’

Ze stonden op het punt naar binnen te stormen. Nu trokken ze zich heel stil en rustig terug. Voorzichtig en heel behoedzaam.

‘Schiet die klootzakken neer! Schiet!’

Het monster brulde. Een schreeuw van woede, bloed en gal.

‘Nee...’

‘Papa...’

‘Schiet!’

2

Nu

Met de herfst kwam de regen, met de regen kwam de wind en met de wind kwam het blad.

Toch stopte hij niet. De armoedig geklede stakker veegde en harkte tussen de grafstenen. Boorde de botte tanden van de hark in de herfstkleurige bladeren. Verzamelde ze met zijn handen voor hij ze in de vuilniszak propte die hij met zich meesleepte.

‘Pathetisch,’ mompelde de man, die Mikael Morenius heette. De gelige peuk siste toen die het asfalt raakte. Mikael stapte erop en constateerde geïrriteerd dat het vocht door zijn leren schoenen trok.

De voetstappen over de parkeerplaats achter hem gingen langzaam en slepend en werden onderbroken door een hoestbui. Mikael draaide zich om naar de pas gearriveerde man. Een oudere, grofgebouwde kerel zocht steun tegen het dak van een auto, een oude, blauwe Fiat, en spuugde slijm in zijn zakdoek. Mikael wachtte tot het gerochel voorbij was voor hij op hem afliep. Hij stak zijn hand uit.

De man staarde hem slechts aan en greep Mikaels dode hand. Ze gingen in de spierwitte BMW zitten.

‘*Tsjort,*’ kreunde de oudere man en hij hield de zakdoek tegen zijn neus gedrukt terwijl hij tastte naar de knop om het raam te openen. ‘Het stinkt hier,’ ging hij verder. Het Russische accent was overduidelijk.

‘Ik rook in de auto,’ zei Mikael.

‘Dat bedoel ik niet.’

‘Het zijn de jonge katjes.’

Mikael draaide de contactsleutel een kwartslag zodat het raam naar beneden gleed. Zijn reukzin werkte nauwelijks. Die was verdwenen nadat de artsen zijn arm hadden geamputeerd. Niemand kon hem precies vertellen hoe het ene met het andere samenhang.

De Rus liet het raam slechts op een kier staan.

‘Een kat had onder de motorkap een kraamkamer gemaakt. De kleintjes zijn vast verbrand op het motorblok,’ legde Mikael uit.

Pas toen de binnenverlichting uitging, haalde de Rus de envelop uit zijn binnenzak. ‘Hier,’ zei hij. ‘Het bewijs dat ik de waarheid vertel.’

‘Het bewijs,’ herhaalde Mikael toen hij de envelop aanpakte.

Met zijn kunsthand duwde hij de envelop tegen zijn lichaam zodat het voorwerp eruit gleed. Het lag zwaar in zijn hand. Hij wreef met zijn vingers over de robijnen. Tikte met zijn nagels tegen de fonkelende omlijsting. Het eendenhart. *Le coeur de canard.*

Ze bleven een poosje zo zitten en keken naar de wolken die langs de horizon dreven. Naar de onvermoeibare strijd van de eenzame man tegen de herfst.

Met een knik gaf Mikael de telefoon aan de Rus. ‘Ze wacht.’

De oude officier opende het portier en stapte uit. Terwijl hij telefoneerde deed Mikael de ketting met het sieraad om. Hij ging rechterop zitten om het gewicht te voelen. Het koude metaal en de edelstenen tegen zijn borst. De gouden ketting die zijn plaats vond tussen de nekwervels. Eindelijk.

De Rus hoestte flink toen hij weer ging zitten. ‘Het wordt niet uitgesteld?’

Mikael schudde zijn hoofd. ‘Als het waar is wat je zegt... Dan heb je vele levens gered.’ Zijn stem werd zakelijk. ‘We zullen een manier vinden om onze dankbaarheid te tonen.’

De BMW reed weg en de man tussen de graven stopte met harken. Hij keerde de vuilniszak om en gooide het blad op de grond. Toen

stak hij zijn hand erin en greep het voorwerp. De ijsbijl. Regendruppels glinsterden op het staal. Terwijl hij de Fiat van het slot draaide, herhaalde hij in zichzelf het kentekennummer van de andere auto.

3

Angstdempend. Verontrustend. Kalmerend. Ademhaling. Leven.
Het ziekenhuis.

De woorden golfd en over het raam. Ze stonden in de condens tot dat de druppels in elkaar overgingen en de kale boomtoppen tegen de loodgrijze oktoberhemel boven Oslo zich weer duidelijk aftekenden. De pleisters die het verband op het achterhoofd op zijn plaats hielden trokken toen hoofdinspecteur Fredrik Beier koppig zijn hoofd schudde tegen de arts.

‘De bloedproeven hebben aangetoond dat het gaat om angst-dempende middelen, een behoorlijke hoeveelheid pijnstillers in combinatie met alcohol. Veel alcohol.’

De arts stond naast het bed en duwde de rechthoekige bril in haar haar. Ze ging met een roodgelakte nagel langs de brede neusrug terwijl ze het dossier las. Ze keek hem niet aan.

‘Wat nu het belangrijkste is voor u, uw behandelaar en uw...’
De arts aarzelde en ze keek naar de twee vrouwen die elk op een smalle stoel in de kleine ziekenkamer zaten. ‘... naasten is het vinden van de oorzaak van deze situatie. En tegelijkertijd maatregelen te nemen zodat die niet weer kan ontstaan.’

Ze wreef haar neus wit met haar nagel. ‘Hier hebt u wat informatie over zelfmoord en depressie.’ Ze legde een paar brochures onder zijn bril op het nachtkastje. Toen vertrok ze.

Fredrik Beier had ooit gehoord dat patiënten in het Rikshospital zelf mochten kiezen wat er aan de muur van de kamer hing. Hij vroeg zich af wie deze kamer vóór hem had gehad. Iemand die

een schilderij had gekozen waarop twee grijnzende clowns over een koord boven een autoweg balanceerden. Duidelijk iemand die nog dieper was weggezakt dan hij. Hij probeerde er een grap over te maken, maar de woorden kwamen er met weinig overtuiging uit.

De vrouw onder het prutswerk lachte niet. Bettina, zijn partner. In plaats daarvan staaarde ze hem aan. Ze trok het gebreide vest over haar schouders alsof ze het koud had en draaide een loszittende draad van de mouw rond haar vingers. Haar zwarte haar was naar voren gevallen.

De andere vrouw verbrak de stilte. Alice. Fredriks ex. Het ambulancepersoneel had hem voor haar flat van de straat gevestigd. Daar had hij gelegen. Midden op de Stolmakergate in Grünerløkka, borrelend en gistend van de medicijnen en alcohol. Zij woonde daar met haar nieuwe man. Erik.

‘Ja... Wat is er gebeurd, Fredrik? Andreas zegt dat je een volkomen normale indruk maakte toen jullie afscheid van elkaar namen. Gaat het...’ Alice’ stem werd milder, ‘... weer om Frik?’

Ze, Fredrik en Alice, hadden twee kinderen samen. Tieners. Jacob en Sofia. Ze hadden er drie gehad. Het verdriet nadat Frik bij een brand was omgekomen, was bodemloos. Natuurlijk was dat zo. Maar er was sindsdien veel tijd verstreken. Dertien jaar. Het was niet meer dat hij elke dag wakker werd met een hart dat ontdooid moest worden. De pleisters trokken aan zijn nekharen toen hij zijn hoofd schudde.

Wat was er die avond, bijna twee dagen geleden, eigenlijk gebeurd? Hij herinnerde het zich niet. Dat wil zeggen, hij kon zich wel iets herinneren. Andreas en hij hadden opnieuw een onderzoek naar kindermishandeling afgesloten. Weer een zaak in een lange rij van geweldsmisdrijven binnen een gezin. Dat was hun lot geworden binnen de afdeling Gewelds- en Zedendelicten in het politiedistrict Oslo. Opnieuw had hij het hoofdbureau verlaten met een zwart gat in zijn borst. Ze hadden besloten samen wat te gaan eten en drinken, ze hadden gegeten en een biertje gedronken en daarna... daarna gleed alles in elkaar over. Een kakofonie van stemmen, sirenes, onvoorstelbare vermoeidheid en woede. Lawaai.

Hij kon geen woorden, gevoelens of stemmingen van elkaar onderscheiden. Niet voordat de woorden op de ruit verschenen en hij tot zichzelf kwam, hier in het ziekenhuis.

‘Wat heb je tegen de kinderen gezegd?’

Alice trok haar paardenstaart strak. Hij zag ineens hoe verschillend ze waren, Alice en Bettina. Zowel uiterlijk als qua temperament. Zijn partner was mager en donker, zijn ex-vrouw molliger en blond. Maar Bettina had een sprankeling in haar smalle, verleidelijke ogen die elke keer weer begeerte bij hem opwekte. Alice was... vriendelijker.

‘Niets,’ zei Alice. ‘Later vandaag zal ik Sofia bellen. En Jacob... Tja, hij was immers niet thuis omdat hij dit weekend een concert gaf en ik geloof niet dat Bettina...’

Er raspte droge huid. Bettina wreef haar handen tegen elkaar. Toen Sofia naar Bergen verhuisde om daar te gaan studeren, had de zestienjarige Jacob besloten dat hij bij zijn vader wilde wonen.

‘Nee,’ zei Bettina kort. ‘Je moet zelf met hem praten.’ Ze stond op. ‘Wat ik niet begrijp,’ zei ze, ‘is waarom je verdomme voor háár huis op straat bent gaan liggen.’

Ze gebaarde met haar hand, maar staarde hem aan. ‘Alsof je een stervende indiaan was of zoiets.’

‘Zou je het fijner hebben gevonden als ik voor ons huis was doodgegaan?’ vroeg Fredrik.

‘Ja,’ zei Bettina.

4

Ondanks de regen lag er nog steeds een dun laagje sneeuw op het schiereiland Bygdøy. Door de autoruit zag Kafa Iqbal hoe de witte kleur langzaam wegsmolt. Er bleef een papperige smurrie achter die nog voor de avond verdwenen zou zijn.

De rechercheur nam de tijd. Ze wijdde een gedachte aan de kleumende gardist voor de poort van Kongsgården – de koninklijke villa – en bekeek de gevels van Folkemuseet. Het Noorse volksmuseum met zijn bijzondere, bij elkaar geraapte verzameling van huizen, schuren, boerderijen en landarbeidershutjes die allemaal tot op hun fundamenteën waren afgebroken en hierheen waren gebracht. Toen ze nog op school zat had ze het museum bezocht en de gedachte die toen bij haar was opgekomen schoot ook nu weer door haar hoofd. Wat was dit land ooit wit. De sneeuw, de mensen, zelfs het eten dat ze aten: de aardappels, de sauzen, het meel en de vis. Wanneer kwamen de kebabs? De moskeeën en de Turk op de hoek?

De rit vanuit het centrum verliep zo vlot dat de auto nog maar nauwelijks was opgewarmd toen het landschap veranderde van stad naar landelijke weggetjes waaraan grote huizen stonden. Hier woonden de rijken van het land en ze lieten hun fortuin zien door middel van hun eigendommen. Houten villa's in Tiroler stijl die zij aan zij stonden met moderne huizen. Hier werd een idylle gecreëerd die in stand gehouden moest worden door snel verdiende oliemiljoenen, die ook weer net zo snel konden oplossen; hier had men een obsessieve aandacht voor oud geld; hier woonden cynici

en geluksvogels; hier werd op steroïden geleefd. De zonnebankbruine bewoners hadden magere honden en dikke auto's.

Aan de oostkant van het schiereiland stond tussen de enorme villa's de politieauto tegen een talud geparkeerd. Kafa zette haar auto erachter. Ze bleef even zitten luisteren naar de regen die op de aluminium carrosserie tikte.

Ze dacht aan haar eerste moordzaak nadat ze op de afdeling Geweld was komen werken. Toen had ze voor Fredrik Beier gewerkt. Die lange, magere man. Hij was scherpzinnig, maar vaak ook zwaar op de hand. In het begin vond ze hem sympathiek. Heel sympathiek. Maar er was iets tussen hen gekomen. Nu zag ze hem nog maar zelden.

Kafa liet haar hand over haar hals en sleutelbeen gaan. De zwelling was afgenomen, maar nog steeds pijnlijk. Wel verdomme, ze wilde er nu niet aan denken. Niet nu, want deze zaak was speciaal. Dit sterfgeval was voor haar. Haar eerste zaak als leider van het onderzoek.

Kafa legde haar lange, zwarte haar op haar rug en pakte haar regenjas. Twee politiemannen in uniform stonden bij het hek op haar te wachten.

'De postbode rook onraad,' zei de ene agent. Een gedrongen breedgeschouderde kerel.

Hij wees met een behaarde hand naar de brievenbus. Kafa zag dat de naam in sierlijke letters op een messingplaatje was gegraveerd. Gerda Thrane. Een vijftachtigjarige weduwe en de enige bewoner van de villa, wist ze inmiddels.

'De postbode heeft deze route al jaren. Hij werd ongerust toen mevrouw Thrane de krant niet meer uit de bus haalde. De voordeur heeft nog zo'n ouderwetse brievenbus met klep en nadat hij zijn neus erin had gestoken, heeft hij de politie gebeld.'

'Zijn jullie al binnen geweest?'

'Ja, het is nogal een tafereel.'

De agent deed het hek voor haar open, maar Kafa deed een paar stappen naar achteren. Ze zette haar handen in haar zij om de plaats delict goed in zich op te nemen. De slecht onderhouden berberishaag voorkwam dat je door het raam van de roodgeverf-

de houten villa kon kijken. Een rij berkenbomen leidde hen naar de voordeur. De villa was hoog, hoewel je uit de ramen kon opmaken dat er maar één verdieping op zat. Het was geen opvallend huis, maar wel robuust en goed onderhouden. Kafa gokte dat het uitkeek op de haven met plezierjachten in Langviksbukta.

‘De deur zat niet op slot,’ legde de agent uit toen Kafa bleef staan. Naast de voordeur klampten treurige klimrozen zich vast aan een spalier. Ze hadden voor de winter gesnoeid moeten worden.

De entree was ruim, maar door de lambrisering en de geweven doeken hing er een bedompte sfeer. Hier prikkelde de stank al Kafa’s neus, maar ze werd er niet langer beroerd van. Wel be kroop haar elke keer een gevoel van onbehagen terwijl er tegelijkertijd een siddering door haar heen ging. Brandweermensen hielden niet van brand, maar ze hielden er wel van ze te blussen. Zo was dit ook voor haar.

Het herfstblad op het grind was aan haar laarsjes blijven plakken en toen ze vooroverboog om plastic hoezen aan te trekken zag ze dat de blik van de politieman over haar billen gleed. Hij bleef staan alsof hij verwachtte dat ze hem zou bedanken voor zijn hulp. Ze gromde iets tegen hem, staarde naar de duisternis achter de deurruit met cotswoldmotieven en duwde met haar ellebogen de deur verder open.

Vanbuiten had de woning tamelijk gewoon geleden, maar de hal die ze betrad was indrukwekkend. Vanuit de nok, zo’n negen meter boven de grond, hing een opvallende kroonluchter. De wanden waren van brede teakhouten planken, maar het exclusieve houtwerk werd ontsierd door scheve spijkers die half uit de wanden staken. Het moesten er honderden zijn. Hier en daar zaten ze zelfs in de deuren. Bleke vierkanten, rechthoeken en ovaal vertelden dat er aan elke spijker een foto of een lijstje of zoiets had gehangen.

Het betreden van de intieme sfeer was een deel van het politiewerk. Maar toen Kafa over het dieprode tapijt schreed dat al het geluid en licht opslurpte, kreeg ze het gevoel de stilte van een heiligdom te verstoren. De ruimte leek een mausoleum. Recht voor haar rees een mahoniehouten trap op met een lage, gebogen trap-

leuning die eindigde op een overloop die doorliep langs de zijmuren van de hal. De voeten van het lijk lagen enkele treden van de grond.

Het was een man. Met behoorlijk overgewicht en waarschijnlijk van middelbare leeftijd. Van de gelaatsuitdrukking was weinig meer te zien want de dode moest er al een poos hebben gelegen. Hij lag op zijn rug en droeg een donkerblauwe, groezelige joggingbroek. Zijn dijbenen en enkels waren dik. Een wijd shirt gaf zicht op een haarloze borst en een nek met vetkwabben. Een vlezige, groenzwarte wijsvinger hield nog steeds het aardewerken oor vast terwijl de rest van de koffiebeker in stukken naast hem lag.

Ze schrok toen de agent achter haar kuchte.

‘Het lijkt erop dat het lichaam een diepe wond heeft op zijn achterhoofd waar de schedel de traptrede heeft geraakt.’

Kafa leunde voorover om het te bekijken. Het blonde haar was bruinzwart van het geronnen bloed. De huid was blauwig. Hij droeg geen schoenen, alleen maar een paar zwarte sportsokken waar uit een gat van de ene sok een zwarte teen stak.

‘Wie is dit?’ vroeg Kafa.

De politiemann hield een doorzichtige plastic zak omhoog met daarin een rijbewijs. ‘Mikael Morenius,’ zei hij. ‘De man heet Mikael Morenius. We hebben het rijbewijs bij de bank in de eetkamer gevonden.’

Kafa pakte de zak aan en ze hield die in het licht van de kroonluchter. Het rijbewijs was tien jaar geleden uitgegeven en de foto toonde een ernstige, slanke, blonde man.

‘Hij is behoorlijk aangekomen.’

‘Absoluut.’

‘Dus... hij is gevallen? Gaat het om een ongeluk? Maar wat doet hij hier? In het huis van een oude weduwe? En waar is zij?’

De politiemann schudde zijn hoofd. ‘Daarom heb ik de afdeling Geweld ingeschakeld. Mevrouw Thrane is verdwenen.’

5

Overdag ging Fredrik wandelen met Krøsus. 's Avonds sloop hij de keuken in om een stoel te pakken en ging hij in de gang voor Jacobs kamer zitten. Daar legde hij zijn hoofd tegen de muur, stak zijn stijve linkerknie naar voren en luisterde. Twee weken waren er verstreken sinds zijn ontslag uit het ziekenhuis.

Krøsus was Bettina's hond en zoals gebruikelijk bij spaniëls: erg nerveus, vaak diarree en verwijtende ogen. Trieste ogen, corrigeerde Bettina hem altijd voor ze zijn grote bril met stalen montuur in zijn haar plantte en hem over zijn snor streefde en zei: 'Net als die van jou.'

Hij vermoedde dat het Brahms was, maar hij was er niet zeker van. Totdat zijn zoon bij hem was komen wonen, had Fredrik altijd gedacht dat het spelen op de altviool slechts een hobby van hem was. Zoals zijn eigen jeugdige misbruik van de klarinet. Maar dit bleek iets anders. Jacob was leerling aan de Benjamin Bues Musikkakademi. Hij had talent, zei de muziekpedagoog, die het woord uitsprak alsof hij bang was zich eraan te branden. De extra lessen brandden in elk geval een gat van duizenden kronen in Fredriks spaargeld. Maar als hij hier 's avonds zo zat dan beseftte hij dat hij slechtere investeringen kon doen.

Het is voor een vader niet zo eenvoudig om zijn zoon te vertellen dat de pillen in het kastje boven de wastafel een nieuwe soort antidepressiva zijn. Dat hij op dit moment thuis was omdat hij een overdosis medicijnen met alcohol had ingenomen. Terwijl hij daar zo zat te luisteren spookten er steeds nieuwe verklaringen door zijn